

ข้อสารนิพนธ์	: การสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก
ผู้วิจัย	: นางสาวทัศนีย์ เจนวิศิษฐ
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	: พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร ป.ธ.๑, พธ.บ., ศศ.ม., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันเสร็จสมบูรณ์	: ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

บทคัดย่อ

การศึกษาการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ลักษณะ รูปแบบ และวิธีการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกิดจากการสื่อสารที่ปรากฏในพระไตรปิฎก การศึกษามีแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเน้นการพิจารณาองค์ประกอบของการสื่อสารด้านเนื้อหาสาระ และช่องทางการสื่อสาร หรือลักษณะรูปแบบ วิธีการสื่อสาร ที่สัมพันธ์กับผู้รับสาร วัตถุประสงค์ และบริบทในการสื่อสาร

จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมในสมัยพุทธกาลที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากพระกรุณาในหมู่สัตว์ของพระพุทธเจ้าทรงตัดสินใจพระทัยทำการสื่อสาร เพราะการสื่อสารของพระองค์จะเป็นสิ่งที่พาทวนสวนกระแส (กิเลสของมนุษย์) ซึ่งหมายถึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม การเปลี่ยนแปลงในระดับปัจเจก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบุคคลในแง่สถานภาพ เป้าหมายของชีวิต และความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม ได้แก่ สถานภาพของบุคคลในสังคม ความสัมพันธ์กันของบุคคลกับบุคคลอื่น คตินิยมและธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม การศึกษา การปกครอง

โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านั้น เป็นผลมาจากการสื่อสารกับกลุ่มผู้รับสารที่เป็นบุคคลสำคัญ (key person) ซึ่งมีผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลง ได้แก่ กลุ่มผู้รับสารที่มีศักยภาพในการบรรลุธรรม กลุ่มผู้นำผู้ปกครอง สาวกคนสำคัญของลัทธิอื่น และกลุ่มผู้ปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติที่แพร่หลายอยู่ในขณะนั้น และการสื่อสารนั้นมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน คือ เพื่อประโยชน์ตามอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ประโยชน์โลกนี้ ประโยชน์โลกหน้า ประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งที่เป็นประโยชน์เพื่อตน ประโยชน์เพื่อผู้อื่น และประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดย

มุ่งเน้นให้ผู้รับสารเกิดปัญญาจนสามารถบรรลุถึงประโยชน์ดังกล่าวได้ และการสื่อสารทั้งหมดนั้น
เป็นไปโดยสอดคล้องกับบริบทในด้านสังคมวัฒนธรรม สถานการณ์ที่เป็นอยู่ และระบบการ
ปกครองในขณะนั้น

Thematic Paper Title	: The Communication Leading to Social Change as Appeared in the Tipiṭaka
Researcher	: Ms. Tatsanee Jenwithisuk
Degree	: Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)
Thematic Paper Supervisor	: Phramaha Somboon Vuḍḍhikaro Pali VII, B.A., M.A., Ph.D. (Buddhist Studies)
Date of Completion	: 3 November 2010

ABSTRACT

The objectives of this study are to analytically study the message, the form of communication leading to social change in the Tipiṭaka and to analytically study the change of society from the communication appearing in the Tipiṭaka. The way to the analysis in this research emphasize the two components of communication which concern the receiver, the objective and the context of communication. These components are the message, the channel and the way of communication.

From the study, it is found that the communication leading to social change in the Buddha's period which appearance in the Tipiṭaka started from the Buddha's compassion to communicate. As the Buddha's communication lead to the upstream of human defilements (Kilesa) which means that the Buddha's communication cause the change at the individual and the social levels. There are many types of individual changes, namely :- the one in qualitative personal status, the aim of life, the way of thinking and way of life. In social change, the several changes are concerning the social status, the social relation, the social pattern of performance, the learning approach and the administration.

All of those arisen changes are the results of communication with key persons who effect the social change ; they are the communication receivers who have potentiality to attain the Dhamma, and the rulers as well as the chief disciples of other creeds and those who follow by general social customs and performance spreading at that time. Moreover, the exchange of ideas has the manifest objective that is the benefit in Buddhism. That benefit is separable to the one gain in this life, the one to be gained in the next life, the one which is the supreme benefit for

oneself, and for others and the benefits for both oneself and others. The receivers of the message have to progress in their wisdom to obtain those benefits. Furthermore, all aspects of that communication are appropriate for the social and cultural context, the situation that takes place and the regime at that time.